

Powstanie styczniowe

imię i nazwisko

klasa

data

- 1** Zapoznaj się z tekstem źródłowym. Następnie zaznacz właściwe dokończenia zdań.

[15 stycznia 1863 r., Warszawa] *Spotykałem [...] liczne oddziały piechoty i silne patrole kozackie. Gromadki ludzi stawały na ulicach, żywo rozmawiając; często dochodził z tych gromadek płacz i narzekania. [...] Punkt o 8-jej przyjechałem na miejsce. [...] Przyjęli mnie koledzy słowami: „Wiesz, pobór się odbył”. Cała groza otoczenia stanęła nam przed oczami. Czuliśmy wszyscy, że chwila ta ma znaczenie dziejowe, że bierzemy na swe sumienie całą odpowiedzialność za przyszłość ojczyzny. [...] Wszystkie wątpliwości, wszystkie motywy, za i przeciw, któreśmy rozważyli przy powzięciu uchwały dn. 3 stycznia, stawały znowu w umysłach naszych. „Pobór dokonany ma być hasłem powstania” – stanęło znowu pytanie jakby nierozstrzygnięte. [...] ostateczne postanowienie zarządzenia poboru zapadło wskutek parcia i stanowczego żądania Wielopolskiego. [...] dopiero między 1 a 2-gą w nocy pierwsze ofiary porwane zostały. Wziętych, partiami, pod silnym konwojem wojska, odprowadzano do cytadeli. [...] organizacja prawie wcale nie była dotknięta, dzięki zarządzonemu i wykonanemu wyprowadzeniu jej członków popisowych [tzn. najważniejszych] z miasta. [...] Maykowski Jan, ogromnie zdenerwowany, oświadczył, że o powstaniu nie może być mowy, bo przez dokonany pobór wszystko jest stracone [...]. Wielkiego trudu i długiego trzeba było czasu, żeby Maykowskiego uspokoić i przekonać o szaleństwie i bezowocności jego myśli... Następnie jednogłośnie postanowiliśmy, że uchwałę z dn. 3 stycznia należy wykonać i dać hasło do powstania. [...] Jakkolwiek lud wiejski nie był dostatecznie przygotowany, ale mieliśmy silną wiarę, że, idąc między lud wiejski z bronią w rękę i ogłoszonym prawem uwłaszczenia, zjednamy ten lud dla sprawy narodowej.*

Źródło: *Pamiętniki J.K. Jankowskiego, byłego członka i sekretarza rządu narodowego w powstaniu 1863–1864* [w:] *Teksty źródłowe do nauki historii...*, z. 54: *Powstanie styczniowe*, oprac. M. Dubiecki, Kraków 1924, s. 5–6.

Kierownictwo organizacji konspiracyjnej postanowiło, że hasłem do rozpoczęcia powstania będzie

- A. pojawienie się wojsk rosyjskich na ulicach Warszawy. C. zawarcie porozumienia z chłopami o wspólnej walce.
B. rozpoczęcie wśród Polaków branki do armii rosyjskiej. D. zebranie meldunków z terenu dotyczących gotowości do powstania.

Organizatorzy powstania chcieli zdobyć poparcie mieszkańców wsi dzięki

- A. rozdaniu broni ludności chłopskiej. C. ogłoszeniu uwłaszczenia chłopów.
B. zatrzymaniu branki na terenach wiejskich. D. ukryciu konspiratorów poza granicami miast.

- 2** Wpisz do odpowiednich rubryk tabeli litery odpowiadające argumentom „za” i „przeciw” decyzji o wybuchu powstania styczniowego.

- A. Powstanie było słabo przygotowane i wybuchło w niekorzystnym momencie.
B. Oddziały powstańcze nie mogły prowadzić wyrównanej walki z przeważającymi siłami Rosjan.
C. Do powstania przystąpiło prawie 200 tys. osób, w tym ochotnicy z innych państw.
D. Branka zmusiła wielu młodych mężczyzn do stawienia oporu działaniom zaborcy.
E. Nie było sygnałów o możliwości rozpoczęcia konfliktu między państwami zaborczymi.
F. Podjęcie kolejnego zrywu naraziło Polaków na surowe represje i utratę szansy na autonomię.
G. Żadne państwo nie było zainteresowane udzieleniem powstańcom wsparcia militarnego.
H. Społeczeństwo polskie było dobrze zorganizowane w ramach państwa podziemnego.
I. Powstańcy planowali rozwiązać problem uwłaszczenia, co miało przeciągnąć chłopów na ich stronę.
J. Oczekiwano, że walkę przeciw caratowi podejmie również ludność mieszkająca na Litwie i Ukrainie.

Czy decyzja o wybuchu powstania styczniowego była słuszna?

Argumenty „za”	Argumenty „przeciw”